

58. Bratislavské hudobné slávnosti

BHS

Ludovít Hološka: Violončelistka

8. 10. 2023

19.30

Hlavný usporiadateľ BHS

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

BHS člen
Európskej
asociácie
festivalov

Generálny partner BHS

www.filharmonia.sk

WWW.FILHARMONIA.SK

58. Bratislavské
hudobné
slávnosti

22. 9. – 8. 10. 2023

58. ročník

BRATISLAVA MUSIC FESTIVAL
MUSIKFESTSPIELE BRATISLAVA
FÊTES DE MUSIQUE DE BRATISLAVA
FESTIVAL DE MÚSICA DE BRATISLAVA

**Hlavný usporiadateľ BHS
Slovenská filharmónia**

**z poverenia a s príspevkom
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky**

**Záštitu nad 58. ročníkom BHS prevzala pani Silvia Hroncová,
ministerka kultúry SR.**

Mgr. art. Marián Turner
generálny riaditeľ Slovenskej filharmónie

Manažment BHS

PhDr. Izabela Pažitková
hlavná manažérka

PhDr. Mária Hlavačková
manažérka

Adresa

Slovenská filharmónia
Manažment BHS
Medená 3
816 01 Bratislava
Slovenská republika
Tel.: +421 2 20 475 201/246

www.bhsfestival.sk

BHS – člen Európskej asociácie festivalov

European Festivals Association
Association Européenne des Festivals
Europäische Festival-Vereinigung

Festivalový výbor BHS

prof. Peter Mikuláš

koncertný umelec

predseda Festivalového výboru BHS

Mgr. Juraj Bubnáš, PhD.

dramaturg Slovenskej filharmónie

prof. Marian Lapšanský

koncertný umelec

PhDr. Ivan Marton

muzikológ

PhDr. Izabela Pažítková

hlavná manažérka BHS

doc. Marek Piaček

hudobný skladateľ

prof. Jozef Podhoranský

koncertný umelec

Slovenská filharmónia

Tomáš Netopil, dirigent

Dalibor Karvay, husle

Johannes Brahms (1833 – 1897)

Koncert pre husle a orchester D dur, op. 77 36'

Allegro non troppo

Adagio

Allegro giocoso, ma non troppo vivace

Eugen Suchoň (1908 – 1993)

Metamorfózy, päť variácií na vlastné témy
pre veľký orchester 30'

Andante con moto

L'istesso tempo

Allegro moderato

Larghetto

Allegro feroce

„V Brahmsovej hudbe je teplo i príjemné svetlo popoludňajšieho slnka nad lúkami, tichý šum vetra v lístí stromov i tvary oblakov, je v nej let vtáka krúžiaceho nad vodou. Je v nej tiež vedomie, že každá z tých vecí má svoju krásu i hodnotu, je rovnocennou čiastočkou veľkého, nádherného sveta. Brahmsova hudba neburcuje, nenúti uvažovať nad zmyslom existencie, nepokoruje svojou veľkosťou ani múdrosťou. Je balzomom na rany, a ak zavše vyvolá slzy – sú to slzy šťastia.“

Ludwik Erhardt

Koncert pre husle a orchester D dur, op. 77 Johanna Brahmisa patrí spolu s koncertmi Beethovena, Mendelssohna a Čajkovského medzi štvoricu ťažiskových inštrumentálnych koncertov, napísaných pre tento nástroj v 19. storočí. Brahms ho začal koncipovať v lete 1878 počas pobytu v rakúskom Pörtlach, teda na rovnakom mieste, kde krátko predtým dokončil svoju *Druhú symfóniu*. Myšlienkou napísať husľový koncert sa však začal zaoberať oveľa skôr: chcel týmto dielom vzdať hold svojmu dlhoročnému priateľovi Josephovi Joachimovi, azda najvýznamnejšiemu nemeckému huslistovi svojej doby (inak rodákovi z neďalekej rakúskej obce Kittsee), a venovať mu dielo, skomponované pre nástroj, ktorý neovládal a s ktorým nemal praktické skúsenosti. Skladateľ si spočiatku nebol istý a svoje pochybnosti vyjadril aj v liste Clare Schumannovej: „Celkom iné je písať pre nástroje, ktorých podobu a zvuk má človek v hlave len zbežne a vynárajú sa mu len v duchu, na rozdiel od klavíra, ktorý poznám, a presne viem, čo píšem a prečo to píšem.“ Brahms preto konzultoval koncept husľového partu s Joachimom, nechal si poradiť najmä v technických záležitostiach husľovej hry (napríklad vedenie dvojhmatov, veľké skoky a extrémne polohy), no mnohé jeho návrhy, smerujúce k zjednodušeniu náročného partu, odmietol rešpektovať. Počúvol ho však, keď dopísal „ma non troppo“ pri určení tempa poslednej časti koncertu. V pôvodnej verzii mal koncert štyri časti, dve vnútorné však Brahms v priebehu komponovania vypustil a nahradil ich *Adagiom*. Premiéra diela sa uskutočnila 1. januára 1879 v lipskom Gewandhause pod skladateľovou taktovkou a, prirodzene, s Joachimom ako sólistom.

Traduje sa, že Brahms si predtým, ako vyšiel na pódium, zabudol zapnúť traky a tak poslucháčom počas koncertu pred očami spod fraku povievala dirigentova košela. Úspech bol obrovský, hoci nie všetci hneď pochopili genialitu diela. Legendárny je výrok iného svetoznáameho husľového virtuóza, Španiela Pabla de Sarasateho: „*Vari si myslíte, že som až tak klesol, aby som postával na pódiu s husľami v rukách ako poslucháč, zatiaľ čo hoboj hrá jedinú melódiu v celej skladbe?*“ (mal na mysli začiatok druhej časti koncertu). Ozývali sa tiež hlasy, že to nie je koncert pre husle, ale „proti husľiam“. Po triumfálnej premiére Joachim s Brahmsom predniesli skladbu v Budapešti i vo Viedni. Neskôr koncert zaznel v Amsterdame i v Londýne, odkiaľ Joachim písal autorovi: „*Koncert, najmä prvá časť, sa mi čoraz väčšmi páči. Posledné dva razy som ju hral spamäti.*“ Zakrátko Brahmsov husľový koncert zaradili do svojho repertoáru mnohí vynikajúci sólisti (Adolf Brodsky, Hugo Heermann či Leopold Auer). Dnes sa vrcholní svetoví inštrumentalisti bez Brahmsovho koncertu nezaobídu. Ani náš špičkový interpret Dalibor Karvay, ktorý dielo v Redute so Slovenskou filharmóniou naposledy uviedol na jeseň 2013 a dnes sa k nemu po desiatich rokoch ako umelec na vrchole svojich tvorivých síl znova vracia.

Uplynulo tridsať rokov od odchodu **Eugena Suchoňa** do večnosti a dnes je čoraz zrejmejšie, že hlboká bráza, ktorú ikonický autor slovenskej hudobnej moderny v domácej kultúre vyoral, má impozantný, doslova neprehliadnuteľný rozsah. Svojimi vrcholnými symfonickými, symfonicko-vokálnymi, komornými i scénickými dielami (ale aj originálnou teoretickou spisbou) položil Suchoň základy národného hudobného štýlu, ktorého vysoké estetické parametre sú predmetom obdivu dodnes. Cieľavedomosť a vyhranenosť skladateľovho kompozičného úsilia sa datuje už od čias štúdia v triede prof. Frica Kafendu na Hudobnej a dramatickej akadémii v Bratislave a prehĺbila sa v tridsiatych rokoch minulého storočia pod pedagogickou kuratelou Vítězslava Nováka v majstrovskej triede Pražského konzervatória. Práve v tom čase sa utváral onen typický „baladický“ charakter Suchoňovho kompozičného naratívu, ktorý našiel výraz v takých pôsobivých dielach ako *Malá suita s passacagliou*,

Serenáda pre sláčikový orchester, Baladická suita, Žalm zeme podkarpatskej, v národnej opere *Krútnava* a napokon aj v suite *Metamorfózy*.

Symfonickú suitu **Metamorfózy** s podtitulom „päť variácií na vlastné témy“ písal Eugen Suchoň v rokoch 1951 – 1953, teda v čase, keď sa už dokázal vyrovnat s nezmyselným ideologickým tlakom na úpravu libreta *Krútnavy*, ktorému čelil z najvyšších politických miest. Skladateľ, tak ako pri celej svojej tvorbe, bol presvedčený o svojej umeleckej pravde a neohrozene ju hájil, čo napokon v sedemdesiatych rokoch musel uznať aj Ladislav Novomeský, vtedajší poverenik školstva a kultúry a jeden z iniciátorov kritických výhrad voči opere. Zatiaľ čo v staršej *Baladickej suite* (ale aj v *Žalme a Krútnave*) bol Suchoň ešte búrlivák s výbušnými, expresívnymi hudobnými sklonmi, v *Metamorfózach* máme už do činenia s vyrovnaným tvorcom, ktorý „vidí život zo všetkých stránok, aj jeho slnečný jas a idylickú pohodu“ (Jozef Kresánek). Motivická drobnokresba diela síce bohato čerpá z predchádzajúcich orchestrálnych skladieb (najmä v dynamickej tretej časti *Allegro moderato*), no celkové vyznenie je pokojné a zmierlivé. Kým *Baladickú suitu* a najmä kantátu *Žalm zeme podkarpatskej* možno oprávnene považovať za hudobnú reflexiu pohnutých dejinných udalostí národa (nástup fašizmu, mníchovské udalosti a ohrozenie národa), hudobný svet *Metamorfóz* sa takémuto hodnoteniu domácej kritiky a historiografie v šesťdesiatych rokoch minulého storočia vzpiera (v skladbe, podľa Ivana Hrušovského, sa vraj javia „osudy nášho národa a jeho životná púť od poníženia a bolesti až po konečné víťazstvo“). Vďaka Suchoňovým knižným pamätiam a kronike *Podmanený svet* z pera skladateľovej dcéry Danice dnes vieme, že *Metamorfózy* nie sú deskripciou histórie, ale skôr intímnym hudobným záznamom osudovej lásky a vzťahu autora a jeho žiačky, neskôr manželky Herty.

Skladba existuje, rovnako ako *Baladická suita* a *Malá suita s passacagliou*, v dvoch verziách: tú klavírnú premiérovu uviedla skladateľova manželka v roku 1953 na koncerte v bratislavskom rozhlase. Orchesterálna verzia *Metamorfóz* po prvý raz zaznela v októbri 1953 v podaní Slovenskej

filharmónie pod taktovkou Ľudovíta Rajtera. Dnes patrí suita k autorovým najznámejším a najčastejšie uvádzaným symfonickým dielam (pamätníci filharmonických koncertov si dodnes pripomínajú pôsobivú kreáciu diela pod taktovkou mladého talianskeho dirigenta Alda Ceccata v roku 1970). Oddanými a zasvätenými interpretmi Metamorfóz boli aj ďalší významní slovenskí a českí dirigenti Ladislav Slovák, Zdeněk Košler, Bystrík Režucha či Ondrej Lenárd. O medzinárodnú popularitu Suchoňovej tvorby sa nedávno zaslúžila aj CD nahrávka Baladickej suity a Metamorfóz, ktorú v roku 2015 pre vydavateľstvo Chandos realizoval Estónsky národný symfonický orchester pod taktovkou legendárneho dirigenta Neeme Järviho.

Ivan Marton

Dalibor Karvay

© Peter Brichta

„Snažím sa o to, aby som na pódiu mal pocit, akoby som počúval niekoho iného, akoby som bol divák, ktorý sedí v hľadisku a vychutnáva si koncert.“

Na husliach začal hrať pod vedením svojho otca už ako trojročné dieťa. Niekoľko nahrávok pre Slovenský rozhlas v Bratislave realizoval už počas štúdia na Základnej umeleckej škole vo Vrútkach. Absolvoval mimoriadne štúdium na Žilinskom konzervatóriu u Bohumila Urbana a od roku 1999 študoval na Viedenskom konzervatóriu v triede Borisa Kuschnira. Zúčastnil sa taktiež na viacerých majstrovských kurzoch u uznávaných pedagógov ako Eduard Grač, Minčo Minčev a Herman Krebbers.

Okrem sólovej kariéry pôsobí od roku 2020 vo funkcii koncertného majstra orchestra Wiener Symphoniker. Počas pandémie sa s orchestrom predstavil v rámci cyklu „koncertov z obývačky“ aj ako sólista v Saint-Saënsovej Introdukcii a Ronde capriccioso, čím demonštroval svoje hráčske danosti v oboch umeleckých pozíciách.

Medzi jeho najvýznamnejšie úspechy patrí víťazstvo na VIII. Medzinárodnom stretnutí mladých hudobníkov v argentínskej Córdobe (1996), cena Eurovízie – Grand Prix Mladý hudobník roka (2002), prvé miesto na Medzinárodnej súťaži Tibora Vargu vo Švajčiarsku (2003), cena Medzinárodnej tribúny mladých interpretov New Talent (2005) a víťazstvo na Medzinárodnej husľovej súťaži Davida Oistracha v Moskve (2008). Za spoluúčasti Mstislava Rostropoviča hral na koncerte pre princa Charlesa z Walesu vo Windsorskom zámku (2003). Opakovane prijal pozvanie na Medzinárodnú akadémiu Seijiho Ozawu vo Švajčiarsku. V roku 2009 získal Cenu ministra kultúry Slovenskej republiky za vynikajúce

umelecké výsledky a úspešnú medzinárodnú reprezentáciu slovenského interpretačného umenia. Nadácia Tatra banky mu v roku 2011 udelila cenu Mladý tvorca v kategórii hudba.

Ako sólista spolupracoval s renomovanými dirigentmi ako Leif Segerstam, Ion Marin, Hiroyuki Iwaki, Jaap van Zweden, Marek Janowski, Alexander Rahbari, Roman Kofman, Benjamin Wallfisch, Ondrej Lenárd, Oliver Dohnányi, Leoš Svárovský a ďalší. Medzi orchestre, s ktorými hral ako sólista, patrí Symfonický orchester Berlínskeho rozhlasu, English Chamber Orchestra, Camerata Salzburg, Orchestra Ensemble Kanazawa, Česká filharmónia, Orchester Národného divadla Mannheim, Symfonický orchester Viedenského rozhlasu, Viedenský komorný orchester, holandský Het Gelders Orkest, Solistes Européens Luxembourg, Slovenská filharmónia, Symfonický orchester Slovenského rozhlasu, Štátny komorný orchester Žilina a mnohé ďalšie.

Intenzívne sa venuje aj komornej hre, pričom spolupracuje so špičkovými umelcami ako Radek Baborák, Julian Rachlin, Wenzel Fuchs, Boris Kuschner, Daniel Buranovský a iní. Od roku 2014 je pedagógom na Musik und Kunst Privatuniversität der Stadt Wien. Dalibor Karvay hrá na husliach vyrobených viedenskou husliarkou Juliou Mariou Pasch.

Tomáš Netopil

Jeden z celosvetovo najžiadanejších českých dirigentov je hlavným hosťujúcim dirigentom Českej filharmónie, s ktorou okrem koncertov v pražskom Rudolfine pravidelne vystupuje na turné doma i v zahraničí. V sezóne 2022/2023 oslávil Tomáš Netopil svoju desiatu a zároveň poslednú sezónu vo funkcii generálneho

hudobného riaditeľa Aalto Musiktheater a Philharmonie Essen, počas ktorej pripravil Wagnerovho Tannhäusera, Kampeho Dogville a Mozartovu Figarovu svadbu. Okrem toho Tomáš Netopil naštudoval tiež Kátu Kabanovú vo Veľkom divadle v Ženeve.

Operné inscenácie v sezóne 2023/2024 zahŕňajú Janáčkovu Jej pastorkyňu v Staatsoper Hamburg a Dvořákovu Rusalku v pražskom Národnom divadle, ako aj koncerty s orchestrom Frankfurtskej opery či s orchestrom Tiroler Landestheater. Medzi ďalšie symfonické angažmány patria koncerty s Holandskou rozhlasovou filharmóniou (Netherlands Radio Philharmonic Orchestra), návrat k Janáčkovej filharmónii Ostrava či k Orchestre Philharmonique de Monte Carlo.

V sezóne 2022/2023 s mimoriadnym úspechom debutoval s legendárnym orchestrom dobových nástrojov Concentus Musicus Wien a absolvoval úspešné ázijské turné s japonským i kórejským Národným symfonickým orchestrom (Yomiuri Nippon Orchestra, Korean National Symphony Orchestra).

Medzi významné operné spolupráce Tomáša Netopila okrem radu inscenácií v Aalto Musiktheater Essen patria jeho účinkovania v Saskej štátnej opere v Drážďanoch (La clemenza di Tito, Rusalka, Predaná nevesta, Príhody líšky Bystroušky, Halévyho Židovka a Busoniho Doktor Faust), vo Viedenskej štátnej opere (Idomeneo, Čarostrelec, Leonora), v Holandskej opere (Jej pastorkyňa) či Vec Makropulos vo Veľkom divadle v Ženeve.

Na koncertných pódiami sa Tomáš Netopil predstavil v čele mnohých renomovaných orchestrov, okrem Essenskej a Českej filharmónie sú to napr. Orchestre National de France, Wiener Symphoniker, Orchestre Philharmonique de Monte Carlo, Orchestra dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia, BBC Symphony Orchestra, Sinfonia Varsovia, Orchester Züríšskej Tonhalle, Orchestre de Paris, London Philharmonic Orchestra, Netherlands Radio Philharmonic Orchestra či Orchestra RAI Torino. Dlhoročne spolupracuje so Symfonickým orchestrom hl. m. Prahy FOK, od sezóny 2025/2026 sa stane jeho šéfdirigentom a hudobným riaditeľom..

Tomáš Netopil študoval hru na husliach na konzervatóriu P. J. Vejvanovského v Kroměříži a dirigovanie na Akadémii múzických umení v Prahe. V štúdiu ďalej pokračoval na Kráľovskej Akadémii v Štokholme u profesora Jormu Panulu a na letnej hudobnej škole v americkom Aspene, kde v roku 2003 a 2004 získal hlavnú cenu Americkej dirigentskej akadémie a kam sa pravidelne vracia ako hosťujúci dirigent. V roku 2002 zvíťazil na dirigentskej súťaži Sira Georgea Soltiho vo Frankfurte nad Mohanom.

Tomáš Netopil nahráva vysoko hodnotené CD pre spoločnosti Supraphon, OehmsClassics, Radioservis či Dynamics. Jeho diskografia pre Supraphon obsahuje tiež Janáčkovu Glagolskú omšu (vôbec prvá nahrávka pôvodnej verzie z roku 1927) či kompletne Dvořákovu violončelovú dielo. Počas svojho pôsobenia v Essene vydal okrem iného nahrávky Sukovho Asraela a Mahlerových symfónií č. 2, 3, 6 a 9.

Tomáš Netopil je umeleckým riaditeľom úspešnej medzinárodnej Letnej hudobnej akadémie Kroměříž, ktorú založil v roku 2018 a ktorá študentom ponúka výnimočnú umeleckú výučbu, ako aj možnosť stretnúť sa a spolupracovať s poprednými zahraničnými hudobníkmi.

Slovenská filharmónia

© Peter Brenkus

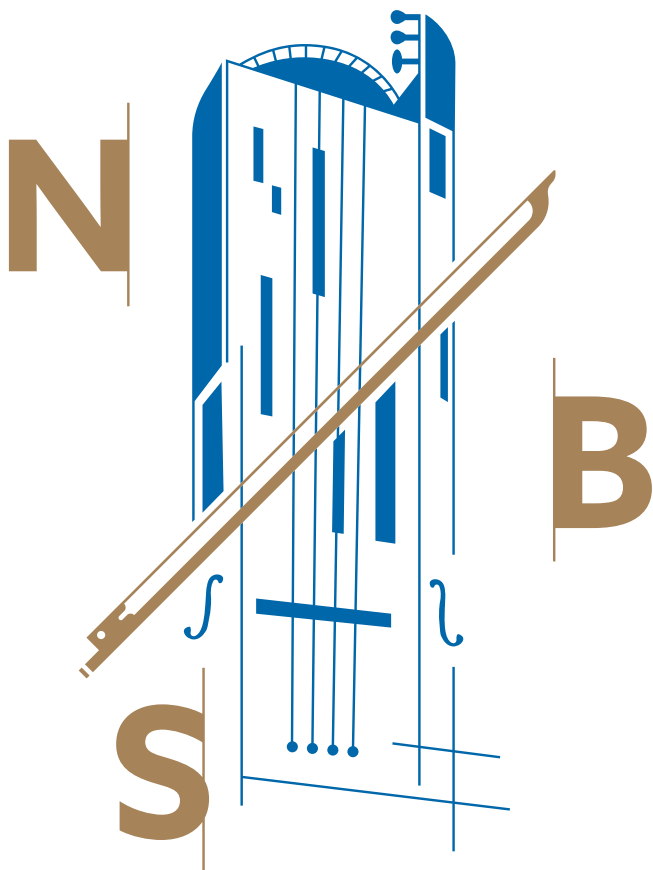
Slovenská filharmónia bola založená v roku 1949. Pri jej umeleckom zrode stáli dve významné osobnosti medzinárodného hudobného života Václav Talich (1949 – 1952) a Ľudovít Rajter (1949 – 1976). Na umeleckom profilovaní orchestra sa podieľali ďalší šéfdirigenti – T. Frešo, L. Slovák, L. Pešek, V. Verbickij, B. Režucha, A. Ceccato, O. Lenárd, J. Bělohlávek, V. Válek, P. Feranec,

E. Villaume a J. Judd. Od sezóny 2020/2021 zastáva post šéfdirigenta Daniel Raiskin.

Slovenská filharmónia realizovala množstvo nahrávok pre rozhlas, televíziu a hudobné vydavateľstvá OPUS, Supraphon, Panton, Hungaroton, JVC Victor, RCA, Pacific Music, Naxos a Marco Polo. Je pravidelným hosťom významných európskych hudobných pódíí a festivalov. V rámci svojich početných zahraničných zájazdov vystúpila v takmer všetkých európskych krajinách, na Cypre, v Turecku, USA a pravidelne hostuje na koncertných turné v Japonsku, Južnej Kórei, Ománe a Spojených arabských emirátoch.

Na jar 2023 vydala Slovenská filharmónia prvé CD so šéfdirigentom D. Raiskinom. Sezónu 2022/2023 ukončila so sólistami O. Scheps a T. Sasanumom zahraničným turné v Japonsku. V sezóne 2023/2024 čaká orchester účinkovanie na domácich festivaloch (BHS, music festival Piešťany, Allegretto Žilina) i zahraničné koncerty v Prahe, Maribore, Záhrebe a Murtene. Na sklonku roka 2023 absolvuje so šéfdirigentom D. Raiskinom a klaviristom Y. Sunwoom sériu koncertov v rámci turné v Južnej Kórei.

Dovidenia
na 59. ročníku BHS
20. 9. – 6. 10. 2024

hrdý partner Slovenskej filharmónie

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA
EUROSISTÉM

**Hlavný usporiadateľ Slovenská filharmónia
z poverenia a s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR**

Zážitku nad 58. ročníkom BHS prevzala Silvia Hroncová, ministerka kultúry

BHS člen Európskej asociácie festivalov

Generálny partner BHS

Hlavný partner Slovenskej filharmónie

Partneri a mediálni partneri

PREDAJ VSTUPENIEK

v pokladnici Slovenskej filharmónie/budova Reduty

pondelok – piatok 12.00 – 18.00
a hodinu pred každým koncertom

telefón: +421 20 475 293 | **e-mail:** vstupenky.bhs@filharmonia.sk
predaj vstupeniek on-line: www.bhsfestival.sk | www.filharmonia.sk

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená

Výtvarné dielo na obálke: Ľudovít Hološka, akademický maliar

Vydala: Slovenská filharmónia

Zostavil: Kristína Gotthardtová a Manažment BHS

Slovenská filharmónia je štátna príspevková organizácia MK SR.

Foto © Michael Durczok, Súľovské skaly

Energia. Ľudia. Krajina.

